

*U-jazdowski*

karta do patrzenia

*Okno na Kolekcję*

**OKNO NA KOLEKCJĘ**

# Użyj wyobraźni i odpowiedz na pytania!

Co widzisz?



Z czym kojarzy Ci się to zwierzę? Jakie uczucia w Tobie wzbudza?



Kim może być ten mężczyzna?

Zastanów się, dlaczego artysta umieścił jego portret na orle.

Pomyśl, z jakim zwierzęciem zestawilibyś swój portret. Dlaczego właśnie z tym?

# Spójrz na pracę w całości!

Jak myślisz, kim są przedstawieni mężczyźni?  
Dlaczego mają na sobie mundury?



Co mogą oznaczać daty umieszczone na obrazie (1944–1963)?



Obraz, który zobaczyłeś/aś został stworzony przez polskiego malarza Ignacego Czwartosa i nosi tytuł *Orzeł Tretera*. W pracy tej artysta skupia się na polskiej historii najnowszej, przywracając pamięć o Żołnierzach Wyklętych, ofiarach komunistycznego okupanta.

Żołnierze Wyklęci byli żołnierzami polskiego powojennego podziemia niepodległościowego i antykomunistycznego, którzy stawiali opór sowietyzacji Polski i podporządkowywaniu jej bolszewickiemu Związkowi Radzieckiemu. Mobilizacja i walka Żołnierzy Wyklętych była pierwszym odruchem samoobrony społeczeństwa polskiego przeciwko sowieckiej agresji. Ostatnim członkiem ruchu oporu był Józef Franczak ps. „Lalek”, który zginął w obławie osiemnaście lat po wojnie, w 1963 roku. Żołnierzy Wyklętych dotknęły ogromne prześladowania. Powojenna konspiracja niepodległościowa była – do powstania Solidarności – najliczniejszą formą zorganizowanego oporu społeczeństwa polskiego wobec narzuconej władzy. Żołnierze Wyklęci dzięki swojej działalności spowolnili utrwalenie się systemu komunistycznego w Polsce.

W pracy *Orzeł Tretera* artysta wpisuje Żołnierzy Wyklętych w staropolską tradycję, czyniąc ich symbolami na miarę władców Polski. Na obrazie polskie godło wypełniają 32 miniaturowe portrety najbardziej znanych dziś żołnierzy niezłomnych. Między innymi: Witolda Pileckiego, Józefa Franczaka, Zygmunta Szendzielarza ps. „Łupaszka”, Łukasza Cieplińskiego ps. „Pług”, Józefa Kurasia ps. „Ogień”, Tadeusza Narkiewicza ps. „Ciemny”, Jana Taborowskiego ps. „Bruzda” i Danutę Siedzikówną ps. „Inka”. Płótno to nawiązuje do XVI-wiecznej ryciny *Reges Poloniae* autorstwa rytownika i sekretarza polskich władców, ks. Tomasza Tretera. Wykonana dla króla Zygmunta III Wazy rycina zawierała medaliony z wizerunkami polskich królów, umieszczonymi w sylwecie orła białego. Ignacy Czwartos w miejscu wizerunku królów sportretował żołnierzy podziemnych, a w miejscu korony umieścił modlitwę do Matki Bożej (po łacinie). Ma to nawiązywać do zwyczaju noszenia przez Żołnierzy Wyklętych ryngrafu.